

Pædagogisk tilsyn i Københavns Kommune

Det pædagogiske tilsyn skal sørge for, at alle institutioner i Københavns Kommune fungerer godt og overholder gældende lovgivning. Tilsynet ser på dagligdagen i institutionen og på det pædagogiske arbejde med børnene.

Det årlige tilsyn består af:

- Et anmeldt tilsynsbesøg, hvor den tilsynsførende pædagogiske konsulent observerer det daglige arbejde med børnene ud fra en række observationskriterier¹.
- En faglig dialog med ledelse og repræsentanter for medarbejdere og forældre.
- En tilsynsrapport, der samler op på observationer og faglig dialog, og hvor der på baggrund af tilsynet gives en vurdering af den pædagogiske indsats.

Tilsynsrapporten præsenteres og drøftes som et fast punkt på det årlige forældremøde. I klyngerne orienteres klyngebestyrrelserne herudover om enhedernes tilsynsrapporter mindst en gang årligt.

Den pædagogiske konsulent

Alle institutioner i Københavns Kommune har en pædagogisk konsulent tilknyttet. Den pædagogiske konsulent rådgiver og vejleder løbende institutionen om blandt andet pædagogik, faglig udvikling og forældresamarbejde. Det er institutionens tilknyttede pædagogiske konsulent eller en anden konsulent fra områdeforvaltningen, der gennemfører det årlige tilsynsbesøg og skriver tilsynsrapporten.

Den bydækkende tilsynsenhed

For at understøtte uvildigheden i tilsynet er der i Københavns Kommune etableret en bydækkende tilsynsenhed, som ikke har løbende samarbejde med institutionerne. Tilsynsenheden deltager i 10% af tilsynene i tilfældigt udvalgte institutioner. Det er tilsynsenhedens opgave dels at kontrollere, at det pædagogiske tilsyn udføres som beskrevet i Københavns Kommunes tilsynskoncept, dels at bidrage med et uvildigt og udefrakommende blik i vurderingen af den pædagogiske praksis.

Hvis du vil vide mere

Har du spørgsmål til rapporten, er du velkommen til at kontakte lederen i institutionen.

Du kan læse mere om det pædagogiske tilsyn samt opfølgning på tilsynet og se den seneste kvalitetsrapport for hele dagtilbudsområdet på: www.kk.dk/kvalitetogtilsyn.

---

¹ I institutioner, der i et tilsynsår har fået vurderingen "Vedligehold indsats" i alle temaer, gennemføres i det efterfølgende tilsynsår ikke et ordinært tilsyn, men et Light-tilsyn. Light-tilsynet består af en vedligeholdelsesdialog, men der gennemføres ikke observationer, ligesom der heller ikke gives en vurdering af den pædagogiske indsats.

Læsevejledning

I rapporten på de kommende sider kan du læse konklusionerne fra det seneste tilsyn i institutionen. I slutningen af rapporten finder du institutionens beskrivelse af opfølgning på sidste års tilsyn samt kommentarer til dette års tilsynsrapport. I bilaget til rapporten finder du institutionens selvregistrering, der omhandler lovgivningsmæssige og kommunale minimumskrav.

Tilsyn med den pædagogiske kvalitet

Tilsynet i Københavns kommune føres ud fra en række kriterier, som ifølge forskningen om kvalitet i dagtilbud er væsentlige for at skabe rammer for børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Kriterierne er kategoriseret under seks temaer med afsæt i det pædagogiske grundlag i den styrkede pædagogiske læreplan:

1. Samspil og relationer mellem børn og voksne
2. Børnefællesskaber og leg
3. Sprog og bevægelse
4. Forældresamarbejde
5. Sammenhæng i overgange
6. Evalueringskultur

Vurdering af indsats i tilsynsrapporten

Det pædagogiske arbejde i institutionen vurderes på baggrund af observationer og dialog om kriterierne i de seks temaer. For hvert tema giver den pædagogiske konsulent en vurdering af, hvordan institutionen skal arbejde videre med indsatsen med en af de fire kategorier nedenfor.

Institutionen skal vedligeholde indsatsen – betyder at institutionen skal fortsætte det gode pædagogiske arbejde og løbende udvikle deres praksis.

Institutionen skal justere indsatsen – betyder at institutionen skal fortsætte det gode pædagogiske arbejde og foretage nødvendige justeringer i deres praksis. Den tilsynsførende kan evt. give konkrete anvisninger på opfølgende tiltag.

Institutionen skal ændre indsatsen – betyder at institutionen skal foretage ændringer i deres praksis, og den tilsynsførende giver konkrete anvisninger på opfølgende tiltag.

Institutionen skal iværksætte en ny indsats – betyder at institutionen skal gøre noget væsentligt andet i deres praksis, end de gør i dag, og den tilsynsførende giver konkrete anvisninger på opfølgende tiltag.

Anvisninger og strakspåbud

I forbindelse med tilsynet kan den pædagogiske konsulent give en eller flere konkrete anvisninger på opfølgende tiltag. Eventuelle konkrete anvisninger på opfølgende tiltag skal efterleves af institutionen, og der følges op på disse ved næste års tilsyn.

Hvis den pædagogiske konsulent i forbindelse med tilsynet observerer konkrete enkeltstående forhold, der er skadelige for børns trivsel og udvikling kan forvaltningen udstede et strakspåbud. Et strakspåbud indebærer, at institutionen skal iværksætte tiltag, der med det samme ændrer uønsket praksis. Forvaltningen følger op inden for 14 dage. Strakspåbud kan også udstedes, hvis institutionen ikke lever op til et eller flere af de gældende lovkrav, retningslinjer, anbefalinger mv.

Opfølgning på tilsyn ved bekymring eller alvorlig bekymring

Hvis forvaltningen på baggrund af tilsynet bliver bekymrede for den pædagogiske kvalitet eller andre forhold i institutionen, vil der i forlængelse af tilsynet altid blive iværksat et skærpet tilsyn. Det er institutionens ledelse, der er ansvarlig for at rette op på de forhold, der har givet anledning til bekymring, og forvaltningen sørger for, at institutionen får den hjælp og støtte, der er behov for i processen.

Når forvaltningen fører skærpet tilsyn, vil en pædagogisk konsulent komme på et eller flere uanmeldte tilsynsbesøg og foretage observationer af den pædagogiske praksis med fokus på de bekymrende forhold. Det skærpede tilsyn ophæves, så snart institutionen arbejder konstruktivt med udvikling af kvaliteten af den pædagogiske kvalitet, eller når institutionen har bragt orden i de forhold, som har givet anledning til at iværksætte det skærpede tilsyn.

Hvis bekymringerne for den pædagogiske kvalitet eller andre forhold i institutionen er af alvorlig karakter, vil der blive udarbejdet en handleplan. Handleplanen beskriver kort og præcist, hvilke alvorligt bekymrende forhold der er konstateret, hvilke forandringer der skal ske i perioden med skærpet tilsyn, hvor hurtigt tiltag skal sættes i gang, samt hvordan og hvornår forvaltningen følger op.

Særlig indsats til udvikling af pædagogisk kvalitet

Københavns Kommune har fokus på at udvikle høj pædagogisk kvalitet for alle børn. I nogle institutioner kan der i perioder være behov for at forvaltningen træder tæt sammen om og med institutionen for at understøtte det arbejde. Når tilsynet giver anledning til bekymring for den pædagogiske kvalitet, igangsætter forvaltningen derfor samtidig med det skærpede tilsyn en særlig indsats til udvikling af den pædagogiske kvalitet.

En særlig indsats til udvikling af pædagogisk kvalitet er et toårigt forløb, hvor institutionen arbejder målrettet med at udvikle rammerne for børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse. Forvaltningen understøtter i perioden institutionen med ledelsessparring, faglig opkvalificering og hjælp til at fokusere på de opgaver, der styrker relationer mellem børn og voksne.

Når indsatsen er godt i gang, understøtter forvaltningen stadig med support og sparring, men fører ikke længere skærpet tilsyn.

Fakta om dette års tilsyn

Dato og tidspunkt for observationer: 14.03.2024: Observationer i børnehaven fra 09.00-12.00
15.03.2024: Observationer i vuggestuen kl. 09.00-12.00

Faglig dialog blev afholdt d. 13-05-2024

Ved den faglige dialog deltog medarbejderrepræsentant fra vuggestuen, medarbejderrepræsentant fra børnehaven, repræsentant fra forældrerådet, pædagogisk leder, klyngeleder og pædagogisk konsulent.

Tilsynet er afsluttet d. 12-06-2024

Tilsyn er gennemført af pædagogisk konsulent Rosa Astrup

Generelle bemærkninger

Informationer om institutionen, observationer og faglig dialog, der vurderes at være relevante i forbindelse med det gennemførte tilsyn.

Tilsynsdialogen var planlagt til den 21.03.2024 og herefter planlagt til den 10.04.2024. Da disse datoer blev aflyst af henholdsvis konsulent og institutionen, var der først mulighed for at afholde tilsynsdialogen den 13.05.2024.

Himmelrummet har siden 12.04.2023 været på særlig indsats til udvikling af kvalitet. I den forbindelse er der udarbejdet en udviklingsplan, som der arbejdes efter og som løbende evalueres. Observationer af praksis viser tydelige forbedringer af praksis, siden tilsyn 2023, som vurderes at have positiv effekt for den pædagogiske kvalitet børnene møder. Institutionen skal arbejde videre med særlig indsats til udvikling af kvalitet frem til tilsynet i 2025, og herigennem løfte den pædagogiske kvalitet.

Normering på observationsdagen: I børnehaven var der sygdom blandt personalet, hvilket betød at der på hver stue var to medarbejdere til 20 børn. I vuggestuen var der en god personalenormering, (3 voksne til 9 børn, 3 voksne til 5 børn, 2 voksne til 5 børn).

Beskrivelse af eventuelle strakspåbud

Eventuelle øvrige bemærkning og aftaler vedrørende opfølgning på tilsynet

Af selvregistreringen fremgår, at der ikke er link til evaluering af læreplanen. På institutionens hjemmeside er der adgang til en aktuel evaluering af læreplanen.

Samspil og relationer mellem børn og voksne

Vurdering

Det vurderes på baggrund af observationer og faglig dialog, at institutionen skal justere indsatsen

Begrundelse for vurderingen

Under observationerne ses:

- Det pædagogiske personale er ofte opmærksomme og reagerer sensitivt på børnenes signaler.
- Det pædagogiske personale spejler af og til børnenes følelser ved hjælp af mimik, krop, lyde og ord.
- Det pædagogiske personale er altid eller næsten altid tilgængelige for børnene og tilbyder trøst og omsorg, når børnene er usikre, bange eller kede af det.
- Det pædagogiske personale er ofte nærværende og fordybet i samspillet med børnene.
- Det pædagogiske personale bruger ofte rutinesituationerne til at skabe stimulerende samspil præget af nærvær, omsorg, ro og rytme.
- Læringsmiljøet bærer ofte præg af tydelig organisering, der skaber rammer for gode samspil og relationer mellem børn og voksne.

Observationer af praksis viser, at samspil og relationer mellem børn og pædagogisk personale er kendetegnet ved, at børnene mødes med omsorg, nærvær og fordybelse. Det ses, at det pædagogiske personale ofte er imødekommende, lydhøre og engageret i samspillet med børnene. FX observeres, at det pædagogiske personale er imødekommende og lydhøre over for de udspil som børnene kommer med og taler med børnene om deres oplevelser og engagementer. Desuden observeres, at personalet fysisk sidder i øjenhøjde med børnene, og har en tæt omsorgsfuld fysisk kontakt med børnene fx, holde i hånd, kram, sidde på skødet og i vuggestuen være i favn. På tværs af alle stuer observeres, at det pædagogiske personale ofte er opmærksomme på og reagerer sensitivt på børnenes signaler, hvilket ses ved at personalet i samspillet med børnene er opmærksomme over for barnets kropslige og sproglige kommunikation og handler afstemt i forhold til disse.

Observationerne viser variationer stuer og medarbejdere imellem, i forhold til, hvordan og i hvor høj grad det pædagogiske personale spejler børnenes følelser ved hjælp af mimik, krop, lyde og ord. Der observeres eksempler på, at det pædagogiske personale ved hjælp af mimik og krop viser, at de har forstået barnets følelser og yder en høj grad af omsorgsfuldhed. F.eks. kram, holde i hånd, og tage børn op, men det ses i mindre grad at det pædagogiske personale italesætter og spejler barnets følelser via ord og afstemmer hvad der følelsesmæssigt kan være på spil for barnet. Fx ses at personalet i roligt og omsorgsfuldt toneleje siger "det er okay", "jeg så det godt".

Det observeres ofte, at læringsmiljøet og rutinesituationerne er organiseret med tydelige og velkendte rammer i mindre børnegrupper, der er genkendelige for børnene og hvor børnene med ord og adfærd viser at de ved, hvad de skal (fx hvilken gruppe de er i og hvad der skal ske i samlingen), hvilket ses skaber rammer for gode samspil og relationer mellem børn og mellem børn og pædagogisk personale. På enkelte stuer observeres, at personalet ikke forbereder børnene på, hvad der skal ske i overgangen fra leg/grupper til frokost og hvad der skal ske efter formiddagsmaden og at alle rejser sig på samme tid, hvilket ses skaber uro og manglende forudsigelighed for børnene.

I den faglige dialog fremgår det, at Himmelrummet arbejder med temaet og med eksempler kan beskrive, hvordan indsatsen har sat nogle spor i den pædagogiske praksis. Personalet kan genkende

de konkrete observationer, der blev præsenteret og drøftet i dialogen, og er særligt glade for, at det kan ses, at man har arbejdet med sidste års anvisninger. Personalet fremhæver, at man har arbejdet intenst med relationsarbejdet på stue- og personalemøder og med forskellige øvebaner i praksis, hvor der har været særligt fokus på at vidensdele på tværs af stuer og lære af hinanden. Forældrerepræsentanten supplerer med i høj grad at kunne genkende observationerne af et omsorgsfuldt personale, og at forældrene i hverdagen ser personale der har en stor interesse i- og rummer alle børn.

Den væsentligste drøftelse i dialogen var, at observationerne af praksis viser, at der er arbejdet med sidste års tilsynsanvisning, særligt i forhold til kriteriet: Det pædagogiske personale er opmærksomme og reagerer sensitivt på børnenes signaler, ses en stor og synlig forbedring i praksis, og at det handler om at arbejde videre med den udvikling Himmelrummet er i gang med i forhold til mål og tiltag i udviklingsplanen, og herigennem arbejde videre med at løfte den faglige kvalitet. Ligesom der drøftes, at det ses, at der siden tilsyn 2023 er arbejdet med personalets positioner og organiseringen af små grupper i rutiner og overgange, og at det ses, at det har skabt en forbedring i forhold til ro, omsorg, nærvær og fordybelse, og at det handler om at arbejde videre med dette, så det i højere grad ses som en forankret praksis på tværs af alle stuer.

En anden væsentlig drøftelse i dialogen var, at der er behov for fælles faglige drøftelser af, hvordan spejling konkret ser ud i handlinger i praksis, så det pædagogiske personale i højere grad får mulighed for at hjælpe børnene med at få et sprog for og forståelse for, hvilke følelser, der er på spil.

På baggrund af observationerne og dialogen vurderes, at praksis i nogen grad opfylder de givne kriterier, og at Himmelrummet skal fortsætte det gode pædagogiske arbejde, der observeres inden for temaet, og foretage nødvendige justeringer i deres praksis, jf. nedenstående anvisning.

Eventuelle konkrete anvisninger på opfølgende tiltag

Det anvises, at der arbejdes videre med Himmelrummets udviklingsplan i forhold til udarbejdelse og implementering af et fælles fagligt fundament for, hvordan der arbejdes med relationskompetencer, samspil og relationer i Himmelrummet. Særligt med fokus på, hvordan spejling af børns følelser konkret ser ud i handlinger i praksis, så det ses som en fælle forankret praksis på tværs af alle stuer.

Anvisningen kan knyttes til det fælles pædagogiske grundlag i den styrkede læreplan, under barnesyn, dannelse, deltagelsesmuligheder, samt social udvikling og alsidig personlig udvikling.

Børnefællesskaber og leg

Vurdering

Det vurderes på baggrund af observationer og faglig dialog, at institutionen skal justere indsatsen.

Begrundelse for vurderingen

Under observationerne ses:

- Det pædagogiske personale hjælper og guider ofte børnene til at deltage i positive samspil med hinanden i forskellige børnefællesskaber.
- Det pædagogiske personale er ofte opmærksomme på og hjælper de børn, der ikke indgår i positive samspil og børnefællesskaber.
- Det pædagogiske personale er af og til aktive ift. at støtte og guide børnenes lege med hinanden i større eller mindre fællesskaber.
- Der er ofte balance mellem børneinitierede lege og voksenplanlagte lege, aktiviteter og rutinesituationer.
- Det pædagogiske personale sikrer ofte, at alle børn er aktive deltagere i pædagogiske aktiviteter, rutiner og opgaver.
- De fysiske læringsmiljøer inviterer ofte til forskellige former for leg og understøtter børns lyst til at lege, udforske og eksperimentere.

Observationerne viser, at det pædagogiske personale i de vokseninitierede lege og aktiviteter er opmærksomme på at observere, guide, støtte og deltage aktivt og rammesætte legen/aktiviteten med henblik på, af legen/aktiviteten udvikler sig positivt og skaber deltagelsesmuligheder for alle børn, herunder børn i udsatte positioner. Særligt viser observationerne, at der i de vokseninitierede planlagte mindre formiddagsgrupper er skabt gode betingelser for en opmærksomhedsdeling i forhold til alle børn, hvor det pædagogiske personale hjælper, guider og inviterer alle børn ind i sociale fællesskaber om et tydelig fælles tredje, fx male æble-tryk, lave dragevinger, historiefortælling, skattejagt, grave efter monstre i sandkassen, sprogkuffert og bevægelseslege. I disse planlagte vokseninitierede aktiviteter og lege observeres flere eksempler på, at personalet har fokus på børnefællesskaber og børnenes relationer til hinanden, hjælper og guider alle børn til at deltage i børnefællesskaber og positive samspil med hinanden. Fx ved at understøtter børnene i at få øje på hinanden og hjælpe børnene med at byde ind i fællesskaberne og få en rolle i børnefællesskaberne. Ligesom det observeres, at det pædagogiske personale indtager en fin vekselvirkning imellem at gå foran, ved siden af og bagved.

Det observeres i mindre grad, at det pædagogiske personale er tæt på- og involverer sig i de børneinitierede lege, guider, understøtter, faciliterer og bidrager ind i legen, så alle børn har deltagelsesmuligheder i legen og får positive legeerfaringer. Det ses primært, at det pædagogiske personale indtager positionen bagved, fx står til rådighed med legetøj, hjælp til konfliktløsning og er omsorgsfulde og imødekommende, hvis børnene henvender sig. I de børneinitierede lege observeres enkelte børn, som i flere situationer ser ud til at have vanskeligheder ved at komme ind i og få deltagelsesmuligheder i de børneinitierede lege uden, at personalet i tilstrækkelig grad får hjulpet børnene ind i leg og fællesskaber med andre børn. Fx observeres, at personalet omsorgsfuldt tager børnene i hånden, inviterer børnene ind i en samtale med den voksne og inviterer til at læse en bog, men det ses i mindre grad, at der er fokus på at personalet aktivt understøtter børnene i at komme i længerevarende og fordybet leg med andre børn.

Observationerne viser, at personalet har organiseret læringsmiljøerne, så alle børn ofte inviteres til at være aktive deltagere i pædagogiske aktiviteter, rutiner og opgaver, så børnene bliver inddraget som aktive medskabere af egen læring og udvikling. Fx ses, at børnene inddrages i oprydning efter endt leg, inddrages i klargøring til måltiderne, at børnene motiveres til og gives god tid til selv at kravle op og ned ad stole, hente vogn i køkkenet, dække bord, tage hagesmækker af og lægge til

vask, gives god tid til selv tage tøj og sko af/på, hænge flyverdragt på knagen og passe køkkenhaven på legepladsen.

På tværs af alle stuer, ses at der i høj grad er arbejdet med indretning af de fysiske læringsmiljøer, siden tilsyn 2023. Der ses en stor synlig forbedring i form af, at alle stuer har flere små tydelige og tematiserede legezoner, der inviterer til forskellige legeformer og tilgodeser forskellige aldre (fx konstruktionslege, regellege, rolle- og som om lege, genstandsrettet leg og bevægelseslege) og herigennem understøtter børns lyst til at lege, udforske og eksperimentere. Der ses variationer stuerne imellem, i forhold til tydelighed, tematisering og klargøring til leg i forhold til, hvor tydeligt det er, hvad de enkelte legezoner inviterer til, set fra et børneperspektiv.

I den faglige dialog fremgår det, at Himmelrummet arbejder med temaet, og i dialogen kan redegøre for, hvordan indsatsen har sat nogle spor i den pædagogiske praksis. Personalet kan genkende de konkrete observationer, der blev præsenteret og drøftet i dialogen. Forældrerepræsentanten fremhævede, at forældrene ser, at børnene har mange forskellige legemuligheder, og at der er en god stemning børnene imellem, hvor der er plads til alle børn. Personalet fremhæver, at man ikke har drøftet et fælles fagligt fundament for legen, men at man om såvel formiddagen som eftermiddagen har et stort fokus på legen. Fx har man i børnehaven arbejdet med legemanuskrifter med det formål at skabe genkendelige lege for børnene, og som man kunne se virkede i forhold til at få alle børn med. I vuggestuen har man haft fokus på legestrategier og at lære børnene at lege med legetøjet.

I dialogen drøftes, at størstedelen af børnene finder ind i børnefællesskaber, og længevarende og fordybet lege med hinanden i de børneinitierede lege, men at der er enkelte børn som kommer i udsatte positioner, og som har behov for, at det pædagogiske personale er tættere på den børneinitierede leg, så der i højere grad er mulighed for at få øje på alle børns små initiativer og invitationer til leg. Centralt for drøftelsen var, at legen i højere grad skal anvendes som metode til at få alle børn ind i fællesskaber, når de planlagte vokseninitierede aktiviteter og lege slutter. Ligesom det drøftes, at der er behov for fælles faglige drøftelser af, hvad det pædagogiske personales rolle er i de børneinitierede lege og hvordan man konkret i handlinger kan understøtte de børneinitierede lege. I forlængelse heraf var der drøftelser af, at det i de planlagte vokseninitierede lege og aktiviteter ses, at personalet er gode til en vekselvirkning mellem at gå foran, ved siden af og bagved og at denne erfaring kan overføres til de børneinitierede lege.

På baggrund af konkrete billeder af de fysiske læringsmiljøer i vuggestuen var der fælles drøftelser af, at det ses at man er kommet langt med de fysiske læringsmiljøer, og at næste skridt handler om at klæde legezonerne endnu bedre på med visuel understøttelse og i forhold til flere tydelige rekvisitter i forhold til, hvad de forskellige legezoner inviterer til.

På baggrund af observationerne og dialogen vurderes, at praksis i nogen grad opfylder de givne kriterier, og at Himmelrummet skal fortsætte det gode pædagogiske arbejde, der observeres inden for temaet, og foretage nødvendige justeringer i praksis jf. nedenstående anvisning.

Eventuelle konkrete anvisninger på opfølgende tiltag

Det anvises, at der arbejdes med at udvikle det pædagogiske personales rolle og deltagelse i de børneinitierede lege, herunder hvordan det pædagogiske personale kan understøtte, rammesætte og bidrage ind i legen, så alle børn får deltagelsesmuligheder i legen og understøttes og guides i lege og fællesskaber med hinanden.

Anvisningen i dette tema kan knyttes til arbejdet med det fælles pædagogiske grundlag under temaerne: Børnefællesskaber, leg, børn i udsatte positioner, dannelse og børneperspektiv.

Sprog og bevægelse

Vurdering

Det vurderes på baggrund af observationer og faglig dialog, at institutionen skal justere indsatsen.

Begrundelse for vurderingen

Under observationerne ses:

- Det pædagogiske personale agerer ofte som sproglige rollemodeller for børnene.
- Det pædagogiske personale arbejder af og til systematisk med sprogunderstøttende strategier gennem hele dagen.
- Det pædagogiske personale agerer ofte som rollemodeller ift. bevægelse og brug af kroppen.
- Det pædagogiske personale indtænker ofte sproglige og motoriske læringsmuligheder i alle rutinesituationer.
- De fysiske læringsmiljøer ude og inde tilbyder ofte børnene en bred vifte af sproglige læringsmuligheder og aktiviteter.
- De fysiske læringsmiljøer ude og inde tilbyder ofte børnene en bred vifte af kropslige læringsmuligheder og aktiviteter.

Sprog: I de planlagte vokseninitierede aktiviteter og lege i mindre grupper, viser observationerne en fælles opmærksomhed om et tydeligt fælles tredje, hvor de fagprofessionelle er engagerede og nysgerrige sproglige rollemodeller, der skaber gode rammer for, at børnene kan møde og bruge sproget på mange forskellige måder, f.eks. fjerne sproget, historiefortælling, rim og remser, skattejagt med spørgsmål, brug af konkrete i sprogkufferter, læse bøger, tegne og skrive med kridt, synge og dialoger om billeder fra konkrete bøger.

Der observeres store forskelle i personalets brug af sprogunderstøttende strategier i mødet med børnene, hvilket ses giver børnene forskellige sproglige deltagelsesmuligheder og dermed forskellige muligheder for at udfolde, øve og gøre sig sproglige erfaringer. Det generelle billede af observationerne er, at der igennem formiddagen i mindre grad ses systematisk anvendelse af sprogunderstøttende strategier. Der ses enkelte medarbejdere som systematisk anvender sprogunderstøttende strategier som turtagning i kommunikationen over flere led, lytte, holde pauser, folde ord ud og holde dialogen i gang ved at invitere børnene ind i samtaler med udgangspunkt i børnenes interesser og egne fortællinger. Det observeres, at det medfører store variationer i kvaliteten af de sprogpædagogiske læringsmiljøer børnene møder. Observationer af praksis viser, et mønster i, at de børn som har meget verbalt sprog og tager tydelige sproglige og kommunikative initiativer har mange dialoger med turtagning i kommunikationen, mens de børn, der ikke af sig selv opsøger det pædagogiske personale med tydelige sproglige og kommunikative initiativer, har færre sproglige deltagelsesmuligheder for at øve og gøre sig erfaringer med sprog og kommunikation, både i aktiviteter, lege og rutinesituationer. Fx ses det særligt i de børneinitierede lege og under måltiderne, at de børn der er verbalt sprogligt stærke har mange turtagninger i kommunikationen og dermed udvekslinger i kommunikation i forhold til børn, der har mindre tydelige kommunikative og verbale strategier.

De sproglige fysiske læringsmiljøer såvel inde som ude, er indrettet så de ofte understøtter børnenes kommunikative og sproglige udvikling; fx fælles bibliotek i gangen for børn og forældre, tematiserede legezoner, tydelige læsezoner med bøger i børnehøjde, ugeplaner med billeder af dagens aktiviteter/lege, madplan i børnehøjde, sprogkufferter, fokusord, plakater, billeder, samt konkrete billeder fra de bøger/historier der er fokus på, som samlet set inviterer til sproglige interaktioner og giver børnene mulighed for kendskab til skriftsprog, bogstaver, genstande og begreber. I børnehaven er der papir, blyanter og farver som giver børnene mulighed for at legeskrive. På legepladsen observeres billeder/plakater af is og mad omkring legehusene, som visuelt kan inspirere til- og understøtte legene.

Bevægelse: Observationerne viser, at personalet agerer som rollemodeller i forhold til bevægelse af kroppen i lege, aktiviteter og rutinesituationer, hvilket kommer til udtryk ved, at de fagprofessionelle går foran og viser glæde ved- og hvordan man kan bruge kroppen fx i en skattejagt, forhindringsbaneleg, sangleg, og i sandkassen hvor der graves efter monstre. I rutinesituationer ses, at personalet ofte giver børnene tid og mulighed for at få egne erfaringer med at udforske og eksperimentere med forskellige måder at bruge kroppen på, fx selv kravle op/ned af stole, skubbe madvogn, selv tage tøj og sko af/på, så børnene får mulighed for at bruge og fornemme egen krop. Det observeres overvejende, at læringsmiljøerne er organiseret så der er opmærksomhed på en vekselvirkning imellem aktiviteter/lege, der giver mulighed for høj og lav arousal. På en enkelt stue i vuggestuen observeres, at der igennem formiddagen primært er organiseret stillesiddende aktiviteter/lege (sanglede ved bordet, sprogkuffert, male, leg i køkkenet og læse bøger), og hvor børnene med deres kroppe og adfærd viser, at de har behov for et større fokus på muligheder for at bruge og eksperimentere med kroppen.

Det vurderes, at de fysiske læringsmiljøer ude og inde tilbyder børnene en bred vifte af alsidige kropslige læringsmuligheder (balancere, hoppe, løbe, spille bold, cykle, gyng, finmotoriske aktiviteter i sandkasse og køkkenhave, mulighed for høj og lav aktivitet), hvor børnene har varieret muligheder for brug af kroppen. Indenfor er der et stort fællesrum med forskellige rekvisitter der inviterer til bevægelse, at tumle og lave forhindringsbaner. Ligesom alle stuer har indrettede rum/område med mulighed for kropslig udfoldelse og motoriske lege.

I den faglige dialog fremgår det, at Himmelrummet arbejder med temaet, og med konkrete eksempler kan redegøre for, hvordan indsatsen har sat nogle spor i den pædagogiske praksis. Fx kan personalet med konkrete eksempler beskrive, hvordan de arbejder med sprogpædagogiske læringsmiljøer hen over hele dagen, der understøtter, at børnene opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov, og ideer, samt hvordan man arbejder med at indtænke bevægelse og bevægelsesglæde ind i de pædagogiske læringsmiljøer.

Personalet kan genkende de konkrete observationer, der blev præsenteret og drøftet i dialogen, særligt observationerne af, at der ses variationer i personalets anvendelse af sprogunderstøttende strategier. Personalet peger på, at man har fokus på at klæde nye medarbejdere på i forhold til arbejdet med sprog og kommunikation, og at man pt. særligt har fokus på arbejdet med sprogkufferter, og at det næste fokuspunkt i udviklingsplanen er en fælles faglig tilgang til arbejdet med sprogunderstøttende strategier. Personalet fremhæver, at man i hverdagen kan se, at arbejdet med sprogkufferterne virker i forhold til, at børnene får et godt ordforråd, og man kan se, at de tager ord og ideer med fra sprogkufferterne med sig ud i legene. Forældrerepræsentanten fremhæver, at det ses, at personalet taler meget med børnene og at forældrene oplever, at børnene hjemme fortæller om mange ord fra Kaj-bøgerne. Videre peges på, at personalet er gode til at tage imod børn og familier med flere sprog.

Den væsentligste drøftelse i dialogen var, at det tydeligt ses, at der er fokus på arbejdet med fokusord og sprogkufferter, og at der er behov for at styrke de sprogpædagogiske læringsmiljøer i forhold til en øget opmærksomhed på at arbejde med sprogunderstøttende strategier hen over hele dagen, så det ses som en forankret praksis på tværs af alle stuer. Centralt for drøftelsen var, at det ikke handler om at ændre en masse i læringsmiljøerne, men at indtænke, hvordan der kan justeres og tilføres en højere grad af fokus på at brede alle børns sproglige deltagelsesmuligheder endnu mere ud i de situationer, der i forvejen er i løbet af dagen, ved at have et større fokus på sprogunderstøttende strategier i lege, aktiviteter og rutinesituationer, samt fokus på, hvordan det pædagogiske personale i højere grad kan understøtte de børn, der ikke har tydelige kommunikative og sproglige strategier.

På baggrund af observationerne og dialogen vurderes, at Himmelrummet skal fortsætte det gode pædagogiske arbejde, der observeres inden for temaet, og foretage justeringer i deres praksis jf. nedenstående anvisninger.

Eventuelle konkrete anvisninger på opfølgende tiltag

Det anvises, at der arbejdes videre med Himmelummetts udviklingsplan i forhold til udarbejdelse og implementering af et fælles fagligt fundament for, hvordan der arbejdes med sprog og kommunikation i Himmelummet. Særligt med fokus på:

1: Hvordan sprogunderstøttende strategier (sprogteknikker) konkret ser ud i handlinger i praksis, så det ses som en forankret praksis på tværs af alle stuer.

2: Hvordan det pædagogiske personale hen over hele dagen i højere grad kan tilrettelægge læringsmiljøer, der understøtter de børn, der i mindre grad har tydlige sproglige og kommunikative strategier.

Anvisningen kan knyttes til det fælles pædagogiske grundlag i den styrkede læreplan og læreplanstemaet sprog og kommunikation.

Forældresamarbejde

Vurdering

Det vurderes på baggrund af den faglige dialog, at institutionen skal vedligeholde indsatsen

Begrundelse

I den faglige dialog kommer det til udtryk, at:

- Dagtilbud og forældre har altid eller næsten altid en ligeværdig og konstruktiv dialog om børnenes trivsel, læring og udvikling.
- Det er altid eller næsten altid tydeligt for forældrene, hvad de kan forvente af dagtilbuddet, og hvad dagtilbuddet forventer af dem.
- Forældrene møder i hverdagen altid eller næsten altid medarbejdere, der er imødekommende, og som samarbejder med forældrene i forhold til at understøtte barnets læring i familien.
- Dagtilbuddet inviterer altid eller næsten altid forældrene ind i et mere intensivt og systematisk samarbejde om børn, der i kortere eller længere perioder har behov for et særligt fokus for at trives, lære og udvikle sig.
- Forældrerådet/forældrebestyrelsen kender og inddrages altid eller næsten altid i deres opgaver.

I den faglige dialog fremgår det, at Himmelrummet arbejder med temaet, og kan redegøre for hvordan indsatsen har sat tydelige spor i den pædagogiske praksis. Personalet og forældrerepræsentanten kan beskrive og komme med konkrete eksempler på forældresamarbejdet, som også er beskrevet i læreplanen.

I den faglige dialog fremgår det, at Himmelrummet faciliterer muligheder for, at forældrene kan bidrage til samarbejdet om det gode børneliv, både i hverdagen, fx via dialog i hverdagen, dagbog og billeder på Aula, via gensidig forventningsafstemning, årshjul, forældremøder, invitation til systematiske forældresamtaler i forlængelse af TOPI hver 6. måned, og i det mere formelle samarbejde i forældrerådet.

Forældrerepræsentanten beskriver, at det opleves, at der er en høj grad af forældreinddragelse i samarbejdet omkring børnene, samt at forældrene har mulighed for at få indblik i hverdagen og de pædagogiske intentioner og mål, der er for den pædagogiske praksis, fx via Aula, ugeplaner, årshjul og på forældremøder. Videre beskrives, at det opleves, at der i hverdagen er et tillidsfuldt samarbejde med det pædagogiske personale omkring børnenes trivsel, læring og udvikling, og at forældrerådet har modtaget flere tilkendegivelser fra forældre, der oplever sig set og mødt, når der er behov for særlige hensyn og indsats i forhold til deres børn, hvilket skaber tryghed. Videre peges på, at der opleves en stor imødekommenhed i forhold til, at man som forældre altid kan henvende sig til personale og pæd. leder, hvis man har spørgsmål, undring eller ønske om vejledning.

Forældrerepræsentanten beskriver, at forældrerådet kender og inddrages i deres opgaver på møder i forældrerådet, via gensidig forventningsafstemning om forældrerådsarbejdet og konkret materiale om forældrerådsarbejdet. Videre beskrives, at de øvrige forældre via forældremøder, og referater fra forældrerådsmøder er orienteret om forældrerådets arbejde, hvad der drøftes i forældrerådet og hvordan forældrerådet kan bruges.

I dialogen kan personalet redegøre for, hvordan forældrene inviteres ind i et systematisk samarbejde om børn, der i kortere eller længere perioder har behov for et særligt fokus for at trives, lære og udvikle sig. FX ved invitation til forældresamtaler, inddragelse i handleplaner (fokuspunkter i Hjernen & Hjertet) og dialog om, hvordan Himmelrummet understøtter og hvordan forældrene hjemme kan understøtte barnet, så der sker et samarbejde omkring omsorg for det enkelte barns

glæde, trivsel, læring og udvikling. Videre fremhæves, at der er systematisk opfølgning på handleplaner hver 4 uge.

I dialogen beskriver personalet, at der ikke er noget i temaet, der udfordrer, og at man oplever at man har et positivt, tillidsfuldt og konstruktivt forældresamarbejde med et godt følgeskab og positive tilkendegivelser fra forældrene, hvilket bakkes op af forældrerepræsentanten.

På baggrund af dialogen vurderes, at Himmelrummet skal fortsætte det gode pædagogiske arbejde og løbende udvikle deres indsats inden for temaet.

Eventuelle konkrete anvisninger på opfølgende tiltag

Sammenhæng i overgange

Vurdering

Det vurderes på baggrund af den faglige dialog, at institutionen skal justere indsatsen

Begrundelse

I den faglige dialog kommer det til udtryk, at:

- Dagtilbuddet arbejder altid eller næsten altid systematisk med at sikre, at børn får en god overgang fra hjem til dagtilbud.
- Dagtilbuddet arbejder altid eller næsten altid systematisk med at sikre, at børn får en god sammenhængende overgang mellem dagtilbud.
- Dagtilbuddet arbejder altid eller næsten altid systematisk med at sikre, at børn får en god og sammenhængende overgang fra dagtilbud til KKFO og skole.
- Forældrebestyrelsen inddrages sjældent i arbejdet med at skabe gode og sammenhængende overgange for børn fra hjem til dagtilbud, mellem dagtilbud og fra dagtilbud til fritidshjem og skole.
- Dagtilbuddet deltager altid eller næsten altid i Stærkt Samarbejde med skolen/KKFO'en og forholder sig aktivt og reflekterende til målene i samarbejdsaftalen.

I den faglige dialog fremgår det, at Himmelrummet i praksis arbejder målrettet med temaet, og kan redegøre for, hvordan arbejdet har effekt for børnene. Dette kommer til udtryk ved, at personalet i dialogen med konkrete eksempler kan redegøre for, hvordan der arbejdes systematisk med at sikre tryghed og sammenhænge i overgangene fra hjem til dagtilbud, overgangen fra vuggestue til børnehave, og en god sammenhængende overgang fra børnehave til KKFO og skole. I dialogen fremgår det, at Himmelrummet har systematiske strategier for, modtager- og afgiver-perspektivet i forbindelse med børnenes overgange. I dialogen kan personalet, med konkrete eksempler redegøre for Stærkt samarbejde og for faste procedure for modtagelse af- og barnets første tid i Himmelrummet og for overlevering til KKFO og skole.

I dialogen beskrives, at strategierne i praksis kan ses ved følgende:

- Invitation til opstartssamtale forud for opstart. Der anvendes et systematisk skema i samtalen med fokus på spørgsmål om barnets første tid, behov og vaner.
- I forbindelse med opstarten modtager forældrene en modtagelsesmappe, der indeholder en velkomstpjece og diverse materiale om Himmelrummet
  - Børnenes modtagelse og første tid i Himmelrummet aftales i tæt dialog med forældrene og med respekt for det enkelte barn og families behov.
  - Med det formål at skabe tryghed og genkendelse for barn og familie arbejdes med en primær pædagog/pædagogmedhjælper i den første tid
    - Intern overgang fra vuggestue til børnehave med besøg i børnehaven med det formål at skabe en glidende og tryk overgang.
  - Der arbejdes med en storgruppe for kommende KKFO/skolebørn med fokus på aktiviteter, der understøtter børnenes udvikling, læring og trivsel, så børnene har de bedste forudsætninger for deltagelse det kommende fritids- og skoleliv.
  - Der er forældremøde for forældre med kommende KKFO- og skolestartere
  - Udarbejdelse af 5-års status på kommende KKFO/skole startere og forældresamtaler, hvor personale og forældre har en dialog om, hvordan hjem og børnehave kan samarbejde om, at give barnet de bedste betingelser for deltagelse i fritids- og skolelivet. Materialet i Hjernen og Hjertet anvendes.
  - Besøg på Kildevæld KKFO- og skole med det formål at give børnene indblik i, hvad en KKFO er, så der skabes bedre udgangspunkt for dialog med børnene om den kommende overgang.
  - Der udarbejdes vidensoverdragelser til KKFO/skole på alle børn, jf. mål for Stærkt samarbejde.

- I samarbejde med forældrene udarbejdes handleplaner på børn, hvis skolestart udsættes, og evt. support inviteres ind i samarbejde
- For børn i udsatte positioner, er der særlig opmærksomhed på en udvidet vidensoverdragelse til KKFO og skole.

Der er etableret en stærk samarbejdsaftale med Kildevældskolen. Af Stærkt Samarbejdsaftalen fremgår det, at der tages udgangspunkt i konkrete aktiviteter for- og med børn, fx besøg på KKFO og skole, bådage og "Et alle kan synge"-forløb med afsluttende koncert. Ligesom det fremgår, at der i Stærkt Samarbejdes gruppen arbejdes med løbende refleksion og evaluering af samarbejdet i forbindelse med sammenhænge og overgange, og at gruppen på baggrund af evalueringen justerer og tilrettelægger det fremtidige samarbejde omkring overgangen fra børnehave til KKFO og skole.

I dialogen fremhæver personalet at man oplever, at man lykkedes godt med modtagelse af nye børn og familier, da man kan se, at børn og familier hurtigt bliver trygge, og at der ikke er noget i temaet, der udfordrer. Dette bakkes op af forældrerepræsentanten som udtrykker, at det opleves at der er stor tryghed i overgangene.

Det vurderes, at Himmelrummet i høj grad inddrager forældrene i de enkelte børns overgange fra et tilbud til et andet. Da Forældrebestyrelsen ikke er inddraget i arbejdet med at skabe gode og sammenhængende overgange fra hjem til dagtilbud og mellem dagtilbud, jf. dagtilbudsloven § 15 og styrelsesvedtægterne §8 for kommunale klynger, vurderes at Himmelrummet skal fortsætte det gode pædagogiske arbejde med at skabe tryghed og sammenhænge for børnene i overgangene og foretage justeringer jf. anvisningen.

Eventuelle konkrete anvisninger på opfølgende tiltag

Det anvises, at Forældrebestyrelsen inddrages i arbejdet med at skabe gode overgange fra hjem til dagtilbud og mellem dagtilbud, Jf. dagtilbudsloven §15.

Opgaven fremgår af dagtilbudsloven §15 og i styrelsesvedtægterne for kommunale klynger under forældrebestyrelsens opgaver §8.

Evalueringens kultur

Vurdering

Det vurderes på baggrund af den faglige dialog, at institutionen skal justere indsatsen

Begrundelse

I den faglige dialog kommer det til udtryk, at:

- Dagtilbuddet arbejder altid eller næsten altid systematisk med trivselsvurderinger og opfølgning.
- Dagtilbuddet arbejder altid eller næsten altid systematisk med sprogvurderinger og opfølgning.
- Dagtilbuddet arbejder ofte systematisk med at sikre ensartethed i kvaliteten af den pædagogiske praksis på tværs af stuer, afdelinger og matrikler.
- Der er ofte etableret en evalueringens kultur i dagtilbuddet, som udvikler og kvalificerer det pædagogiske læringsmiljø.
- Dagtilbuddet arbejder af og til med at inddrage børnenes perspektiver i den løbende dokumentation og evaluering.

I den faglige dialog fremgår det, at Himmelrummet arbejder med temaet og i dialogen, kan beskrive, at arbejdet med en evalueringens kultur har sat nogle spor i praksis. På baggrund af dialogen vurderes at Himmelrummet i nogen grad har en evalueringens kultur, der løbende udvikler og kvalificerer de pædagogiske læringsmiljøer, og hvor det pædagogiske personale løbende forholder sig reflektivt til sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. I dialogen kommer dette til udtryk ved, at personale og pæd. leder kan redegøre for, hvordan der løbende evalueres på pædagogiske møder med udgangspunkt i specifikke spørgsmål, evaluerer og justerer på handleplaner hver 4 uge, løbende evaluerer ugeplaner og på personalemøder evaluerer de fysiske læringsmiljøer. Af dialogen fremgår, at der ikke er en systematik i forhold til, hvordan der løbende inddrages dokumentation som led i evalueringens kulturen, hvor man indsamler konkret data fra praksis, fx i form af KIDS, systematiske observationer eller videofilm som kan danne baggrund for analyse og evaluering af den pædagogiske praksis. I dialogen drøftes, at man er godt i gang med en cirkulær evalueringens kultur, og at næste skridt er i højere grad at indsamle konkret data fra praksis, fx i form af KIDS, systematiske observationer eller videofilm som fx kan danne baggrund for en analyse og evaluering af udviklingsplanen, som man nu har arbejdet med i et år.

I dialogen kommer det til udtryk, at personalet ikke systematisk og konsekvent arbejder med at inddrage børnenes perspektiv i den løbende dokumentation og evaluering, men at personalet i praksis arbejder med at inddrage børnenes perspektiver, fx på baggrund af observationer af børnegruppens interesser, fx i forhold til observation af hvor børnene opholder sig i de fysiske læringsmiljøer.

Trivselsvurderinger (TOPI) og opfølgning: På baggrund af beskrivelserne i dialogen vurderes, at Himmelrummet har en systematisk tilgang i forhold til tidlig opsporing af børn, hvis trivsel og udvikling der er behov for at drage ekstra omsorg for. Således kan personalet redegøre for, hvordan der systematisk arbejdes med udarbejdelse af TOPI to gange om året, udarbejdes handleplaner på børn, hvis trivsel vurderes i øget opmærksomhed og bekymring. I forlængelse af TOPI-vurderingerne inddrages og inviteres forældrene ind i TOPI-vurderingerne og i evt. handleplaner, så der sker et samarbejde om børnenes glæde, trivsel, læring og udvikling. Videre beskrives, at man det seneste år har haft fokus på et fælles fagligt udgangspunkt for hvordan TOPI skal udarbejdes, og at TOPI anvendes til at planlægge ugeplaner og de pædagogiske læringsmiljøer med udgangspunkt i den aktuelle børnegruppes behov.

Sprog vurderinger og opfølgning: Af dialogen fremgår, at Himmelrummet har en systematik i forhold til at følge op på og evaluere det sprog pædagogiske arbejde, herunder særlig understøttelse af børn, der er i sproglige udfordringer. På baggrund af dialogen vurderes, at Himmelrummet har en systematisk tilgang i forhold til tidlig opsporing af børn, der er i sproglige udfordringer, samt udarbejder handleplaner og justerer det sproglige læringsmiljø ud fra det enkelte barn og gruppens behov. Konkret kommer det til udtryk ved, at der er en systematik for, hvornår børn sprog vurderes (alle 3 og 5årige sprog vurderes, og hvis 3års vurderingen giver anledning sprog vurderes barnet igen som 4årige). I forlængelse af sprog vurderingen udarbejdes skriftlige handleplaner med konkrete mål og tiltag, som følges op og justeres hver 4. uge. Evt. support personer og forældrene inddrages altid tidligt i sprog indsatsen omkring deres barn. Videre beskrives, at man ser efter, hvorvidt der ses bestemte mønstre i sprog vurderingerne, som man skal arbejde med i en periode. I vuggestuen udarbejdes handleplaner på børn hvis sproglige udvikling man bliver bekymret for, og forældrene og evt. support personer inddrages. I vuggestuen udarbejdes sprog trappen på 3-4 børn ad gangen på et stuemøde om måneden, som anvendes til at tilrettelægge ugeplaner og læringsmiljøerne.

I dialogen fremhæver personalet, at det i temaet virker godt, at man er begyndt at anvende fælles metoder i forhold til ugeplaner, handleplaner og metoder i Hjernen og Hjertet, så de kan genbesøges, men at man måske godt kan blive mere skarpe på den skriftlige del.

På baggrund af dialogen vurderes, at Himmelrummet skal fortsætte det gode pædagogiske arbejde og foretage justeringer i deres praksis jf. nedenstående anvisninger.

Eventuelle konkrete anvisninger på opfølgende tiltag

Det anvises at justere praksis med henblik på i højere grad systematisk at sikre en løbende pædagogisk dokumentation (dataindsamling) i evalueringskulturen, som efterfølgende danner grundlag for analyse af og systematisk refleksion over sammenhængen mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse og med baggrund heri justering og udvikling af praksis jf. Styrkede læreplan (§9 i dagtilbudsloven).

Det anvises at der tydeliggøres en fælles systematik for, hvordan Himmelrummet inddrager børnenes perspektiver i den løbende dokumentation og evaluering, så I systematisk lytter til- og får øje på børnenes perspektiver i udviklingen af læringsmiljøerne. Børnenes perspektiver er centrale som feedback til personalet i forhold til et skærpet blik på: Gør vi det vi tror vi gør, set ud fra et børneperspektiv? og i forhold til at blive klogere på børnenes egne perspektiver på deres hverdagsliv i Himmelrummet.

Institutionens kommentarer

Institutionens beskrivelse af opfølgning på sidste års tilsyn

Her beskriver institutionens leder i korte træk, hvordan institutionen har arbejdet med opfølgning og eventuelle anvisninger i perioden siden sidste tilsyn

OVERORDNET Ens kvalitet på alle stuer. TRIO har fokus på arbejdsfællesskabet. De faglige fyrtårne har fokus på det pædagogiske arbejde på tværs af stuer/afdelinger. Der er lagt en plan til udvikling af den pædagogiske kvalitet.

SPROG OG LEG Der arbejdes systematisk med sprogkufferter i alle læringsrum. Redskabet sikrer læring og udvikling på alle parametre. I vuggestuen er sprogtrappen under implementering. Personalets sprogpædagogiske viden optimeres via stuemøder og personalemøder.

RELATIONER OG SAMSPIL Der er fokus på at kompetenceudvikle personalet i.f.t. relationskompetent praksis. Dette sker løbende via øvebaner, der indledes med ny viden og følges op med fælles refleksion og vidensdeling. Der tilrettelægges et forløb i foråret 2024 med udgangspunkt i KIDS.

EVALUERINGSKULTUR Der arbejdes systematisk med databaserede indsatser og løbende opfølgning og evaluering. Den pædagogiske leder deltager i stuemøder. Personalemøderne skaber ramme for refleksion og evaluering.

Institutionens kommentarer til dette års tilsynsrapport

Institutionens kommentarer til tilsynsrapporten udarbejdes i institutionens forældreråd/den selvejende bestyrelse, hvor institutionen er repræsenteret med både et forældre-, et medarbejder- og et ledelsesperspektiv. Kommentarerne er således et udtryk for en tilbagemelding fra den samlede institution.

Hvilke resultater vil institutionen fremadrettet være særligt optaget af at ændre?

Vi skal i 2024 og 2025 have særlig fokus på 2 punkter: Samspil og relationer samt Børnefællesskaber og leg. Samspil og relationer: der skal arbejdes i form af at fokusere på en tydelig mikroovergang mellem aktiviteterne og italesætte hvad der kommer til at ske, så børnene kan afspejle sig i voksnes handlinger. Vi skal fokusere også på Børnefællesskaber og leg, det vil vi gøre igennem inklusionspædagogik, vi inkluderer børnene til fællesskabet gennem leget og vi kommer til at understøtte det med hjælp af sprogteknikker, som fx turtagning.

Hvordan vil institutionen imødekomme tilsynets eventuelle anvisninger på opfølgende tiltag?

Vi kommer til at lægge fokus på en tydelig overgang fra en aktivitet til den anden. Her vil vi også at øve i italesættes om det hvad der kommer til at ske. Under p. møder bliver der arbejdet med særlig fokus på de to udvalgte fokuspunkter med anvendelse af en faglig viden og litteratur. Evaluering af de pædagogiske indsatser kommer til at ske under stuemøder, afdelingsmøder o personale møder, med pædagogisk leder til stedet. Så der bliver sikret et systematisk arbejde med pædagogisk kvalitet iht. fokuspunkter.

Hvordan vil institutionen sikre, at en positiv udvikling fastholdes?

Vi skal fokusere på det positive der allerede virker. Himmelummet er nu i virkelig god udvikling, og vi kan se det i det råde tråde igennem stuerne samt i et stort engagement hos personalet. Vi skal lyse på det der virker og i højere grad viderefremidle erfaringerne fra det der lykkes. Udover det, skal vi være bedre til systematisk at kigge på vores praksis, så det bliver mere overskuelig hvad der fungerer rigtig godt. Vi kommer til at forsætte med det som vi gør og justerer på det der skal justeres.

Bilag 1

Institutionens selvregistrering

Forud for tilsynsbesøget har den pædagogiske leder eller institutionslederen udfyldt en selvregistrering, der omhandler lovgivningsmæssige eller kommunale minimumskrav. Det er præciseret i parentes, hvis et spørgsmål kun gælder udvalgte målgrupper og ikke hele 0-18 års området.

Spørgsmål i selvregistrering

Lederens svar

Er de forsikringsmæssige forhold vedrørende institutionen afklaret?

Ja

Overholder institutionen Københavns Kommunes anbefalinger vedrørende sovende børn i dagtilbud og brug af seler? (0-5-års institutioner)

Ja

Overholder institutionen reglerne for befordring af børn?

Ja

Overholder institutionen kravene i bekendtgørelse om legetøjsstandard?

Ja

Overholder institutionen reglerne om røgfri miljøer?

Ja

Overholder institutionen Sundhedsstyrelsens anbefalinger om hygiejne i dagtilbud? (0-5-års institutioner)

Ja

Overholder institutionen Sundhedsstyrelsens anbefalinger om smitsomme sygdomme hos børn og unge? (6-18-års institutioner)

Ikke besvaret

Overholder institutionen hygiejneregler for køkkener i børneinstitutioner?	Ja
Overholder den mad, der serveres i institutionen, de gældende nationale og kommunale retningslinjer? (0-5-års institutioner)	Ja
Er der gennemført madvalg i institutionen inden for de sidste 2 år? (0-5-års institutioner)	Ja
Har institutionen udarbejdet og offentliggjort en pædagogisk læreplan med udgangspunkt i det pædagogiske grundlag, de seks læreplanstemaer og mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring? (0-5-års institutioner)	Ja
Indsæt link til institutionens pædagogiske læreplan (0-5-års institutioner)	https://himmelrummet-kk.aula.dk/sites/himmelrummet-kk.aula.dk/files/arkiv/Download_filer/Himmelrummets%20P%C3%A6dagogiske%20L%C3%A6replan.pdf
Har institutionen inden for de seneste to år gennemført og offentliggjort en evaluering af arbejdet med læreplanen med udgangspunkt i de pædagogiske mål? (0-5-års institutioner)	Ja
Indsæt link til seneste evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan (0-5-års institutioner)	Den pædagogiske læreplan, der var udarbejdet i Himmelrummet før min tid som leder, var ikke relevant, så der er sidste år udarbejdet en ny, der evalueres og justeres løbende.
Har institutionen valgt at arbejde med temaerne i den pædagogiske læreplan for dagtilbud i perioden fra børnenes start i KKFO'en frem til skolestart?? (6-9-års institutioner)	Ikke besvaret
Har institutionen valgt at arbejde med de seks kompetenceområder, der gælder for børnehaveklassen, i perioden fra børnenes start i KKFO'en frem til skolestart? (6-9-års institutioner)	Ikke besvaret

---

Har KKFO'en udarbejdet og offentliggjort en børnemiljø-vurdering inden for de sidste to år? (6-9 års institutioner) Ikke besvaret

---

Har institutionen gennemført en fritidsmiljøvurdering indenfor de seneste to år? (10-18 års institutioner) Ikke besvaret

---

Har institutionen en opdateret sorg og kriseplan? (6-18 års institutioner) Ikke besvaret

---

Har institutionen lokale retningslinjer for håndtering og forebyggelse af vold, trusler og krænkende adfærd? (6-18 års institutioner) Ikke besvaret

---

Er institutionens lukkedage planlagt i overensstemmelse med Københavns Kommunes retningslinjer for lukkedage? (0-9-års institutioner) Ja

---

Hvor mange pædagogiske dage har institutionen afholdt i det forløbne år? 2

Er der gennemført en APV - herunder også ift. kemi og kemisk risikovurdering - i institutionen inden for de sidste to år? Ja

---

Hvornår fik institutionen sidst gennemført hygiejnetilsyn? (0-5-års institutioner) 01-11-2023

Er der særlige sundhedsmæssige problemstillinger i institutionen? Nej

---

Overholder institutionen Sundhedsstyrelsens anbefalinger om medicingivning? Ja

---

Overholder institutionen Københavns Kommunes retningslinjer for journalisering, arkivering og brug af netværksdrev? Ja

---

Har institutionen en beredskabsplan? Ja

Gennemføres der to årlige brandøvelser i institutionen? Ja

Følges brandøvelserne op af en skriftlig evaluering? Ja

Gennemføres daglig visuel inspektion af legepladsen? Ja

Gennemføres kvartalsvis driftsinspektion af legepladsen? Ja

Er der gennemført legepladsinspektion af legepladsteamet inden for de sidste tre år? Ja

---

Er eventuelle bemærkninger fra legepladstilsynet udbedret? Ja

---